

Valná hromada

K VŠEOBECNÉMU ROZŠÍŘENÍ

11. října 2024

Původní jazyk: anglický jazyk

Rada pro lidská práva

Padesáté sedmé zasedání

9. září – 11. října 2024

Bod programu č. 3

Podpora a ochrana všech lidských práv, občanských, politických, hospodářských, sociálních a kulturních práv, včetně práva na rozvoj

Rezoluce přijatá Radou pro lidská práva dne 9. října 2024

57/9. Sociální reintegrace osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody a osob podléhajících opatřením bez odnětí svobody

*Rada pro lidská práva,**vedena cíli a zásadami Charty Organizace spojených národů,**znovu potvrzujíc* povinnost všech států respektovat, chránit a naplňovat všechna lidská práva a základní svobody,*znovu potvrzujíc* rovněž Všeobecnou deklaraci lidských práv, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, Úmluvu o odstranění všech forem diskriminace žen, Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením, Úmluvu o právech dítěte, Mezinárodní úmluvu o odstranění všech forem rasové

diskriminace a Úmluvu proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání a další příslušné mezinárodní nástroje v oblasti lidských práv,

podtrhujíc skutečnost, že článek 10 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech zdůrazňuje, že základním účelem zacházení s vězni v rámci vězeňského systému je náprava a sociální rehabilitace osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody,*připomínajíc* všechny příslušné rezoluce Valného shromáždění a Rady pro lidská práva, zejména rezoluci Rady 53/27 ze dne 14. července 2023 o odstranění násilí na ženách a dívkách: předcházení všem formám násilí na ženách a dívkách ve výkonu trestu odnětí svobody v rámci trestního soudnictví a reakce na ně,*vyzdvihujíc* význam Standardních minimálních pravidel OSN pro zacházení s vězni (Pravidla Nelsona Mandely), Standardních minimálních pravidel OSN pro výkon soudnictví nad mládeží (Pekingská pravidla), Pravidel OSN pro zacházení s vězeňkyněmi a trestanými ženami (Bangkokská pravidla), Standardních minimálních pravidel OSN pro opatření nespojená s odnětím svobody (Tokijská pravidla), Pravidel OSN na ochranu mladistvých zbavených svobody (Havanská pravidla), Zásad účinného vedení výsledků při vyšetřování a získávání informací (Méndezovy zásady), Souboru zásad na ochranu všech osob zadržovaných či vězněných v jakékoli formě a Zásad a pokynů OSN o přístupu k právní pomoci v systémech trestního soudnictví,

oceňujíc důležitou práci v oblasti výkonu spravedlnosti vykonávanou Úřadem vysokého komisaře OSN pro lidská práva, Úřadem OSN pro drogy a kriminalitu a Komisí pro prevenci kriminality a trestní justici, a uznávajíc potřebu vytvářet příslušné synergie v jejich činnosti s cílem posílit různé lidskoprávní rozměry sociální reintegrace osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody nebo podléhajících opatřením bez odnětí svobody,

zdůrazňujíc, že sociální reintegrace znamená úspěšný návrat do společnosti osoby, která byla podrobena sankci spojené s odnětím svobody nebo opatřením bez odnětí svobody, aby tato osoba mohla vést důstojný život v souladu se zákonem a byla soběstačná, měla přístup k příležitostem a mohla požívat lidských práv, bez jakékoli diskriminace,

zdůrazňujíc rovněž, že prvořadým cílem výkonu spravedlnosti, pokud jde o uvěznění a opatření bez odnětí svobody, by měla být konečná sociální reintegrace osob podrobených těmto opatřením, a uznávajíc význam sociální reintegrace pro plné uplatnění jejich lidských práv, jakož i pro právní stát, udržitelný rozvoj a ochranu veřejného zdraví a bezpečnost,

znepokojena tím, že osoby propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody nebo podrobené opatřením bez odnětí svobody často čelí významným překážkám v sociální reintegraci a požívání svých lidských práv, včetně překážek v oblasti bydlení, stravy, zdraví, vzdělávání, práce a sociálního zabezpečení a politické účasti, jakož i překážkám v přístupu k vládní pomoci, a že tyto překážky reintegrace mohou být ještě větší pro ženy, děti a mladistvé, osoby náležející k rasovým, národnostním nebo etnickým, náboženským a jazykovým menšinám, osoby se zdravotním postižením, starší osoby, původní obyvatelé, osoby afrického původu a osoby ve zranitelném nebo marginalizovaném postavení,

hluboce znepokojena tím, že se ženám a dívkám nedostává přiměřených nebo vůbec žádných rehabilitačních programů zohledňujících gender a věk a programů zohledňujících trauma během výkonu trestu odnětí svobody nebo reintegračních programů před propuštěním a po propuštění, jako je léčba duševního zdraví a drogové závislosti, kvalitní vzdělávání nebo odborná příprava, a že nízké sociální a ekonomické postavení ve společnosti a stigmatizace ze strany jejich komunity a rodin mohou bránit reintegraci a vést k recidivě,

uznávajíc potřebu konkrétních pokynů pro státy a všechny příslušné zúčastněné strany ohledně sociální reintegrace osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody nebo podrobených opatřením bez odnětí svobody, a uznávajíc rovněž, že sociální reintegrace těchto osob vyžaduje vytvoření a realizaci účinných programů, které zohledňují lidská práva a individuální posouzení jejich specifických potřeb a rizik,

vítajíc úsilí států o podporu sociální reintegrace osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody a osob podrobených opatřením bez odnětí svobody, a *zdůrazňujíc*, že úspěšná reintegrace vyžaduje společné úsilí vlád, soukromého sektoru, nevládních organizací, rodin a osob, které se staly obětí trestného činu, a vyjadřujíc přitom znepokojení nad tím, že odpovědnost za pomoc těmto osobám často neúměrně dopadá na nevládní organizace a rodiny,

s uznáním berouc na vědomí, že Kjótská deklarace o pokroku v oblasti prevence kriminality, trestní justice a právního státu: Na cestě k dosažení Agendy pro udržitelný rozvoj 2030, která byla přijata na čtrnáctém Kongresu OSN o prevenci kriminality a trestní justici, *zdůrazňuje* význam podpory rehabilitačního prostředí v komunitě pro usnadnění sociální reintegrace a že sociální reintegrace může přispět ke snížení recidivy,

1. *zdůrazňuje* problémy, kterým čelí osoby propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody nebo podrobené opatřením bez odnětí svobody při své sociální reintegraci, a potřebu řešit ty, které se týkají požívání lidských práv bez diskriminace, včetně práva na život, práva nebyť mučen ani podrobován jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu, práva nebyť držen v otroctví a nucené práci, práva na rovnost před zákonem a stejnou ochranu zákona, práva na stejnou odměnu za stejnou práci, práva na přiměřenou životní úroveň, práva na dosažení nejvyšší dosažitelné úrovně fyzického a duševního zdraví, práva na vzdělání a které se týkají nezákonných omezení práv účastnit se politického a veřejného života, práva na soukromí a práva na práci;

2. *uvědomuje si* potřebu zapojit všechny zúčastněné strany, spolu s osobami propuštěnými z výkonu trestu odnětí svobody nebo podrobenými opatřením bez odnětí svobody, s cílem předcházet nezákonným formám diskriminace a odstraňovat je, stejně jako násilí a obtěžování vůči nim, a řešit negativní společenské normy, stereotypy, stigma, ekonomickou a sociální nerovnost a systémový rasismus a diskriminaci, které omezují plné požívání jejich lidských práv, udržují společenské vyloučení a brání jejich sociální reintegraci;

3. *vybízí* státy, aby přezkoumaly a případně upravily právní předpisy, politiky a programy a aby stanovily jasné politiky a předpisy týkající se chování pracovníků trestní justice a komunitních programů s cílem chránit osoby propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody nebo podrobené opatřením bez odnětí svobody před stigmatizací, diskriminací a všemi formami násilí, respektovat, chránit a naplňovat jejich lidská práva a usnadňovat a podporovat jejich úspěšnou sociální reintegraci a schopnost smysluplně se podílet na životě společnosti a přispívat k němu;

4. *vyzývá* státy, aby aktivně usnadňovaly sociální reintegraci osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody nebo podrobených opatřením bez odnětí svobody v souladu s jejich závazky a povinnostmi v oblasti lidských práv, a to mimo jiné tím, že zvažují:

(a) zahájení podpory sociální reintegrace ve všech fázích výkonu spravedlnosti, včetně výkonu opatření bez odnětí svobody a období po propuštění;

(b) podporu navrhování a provádění účinných programů sociální reintegrace založených na posouzení potřeb a rizik osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody nebo podrobených opatřením bez odnětí svobody, s vědomím, že jednotlivci mohou v průběhu své reintegrace vyžadovat nové posouzení svých rizik a potřeb;

(c) navrhování a provádění komplexních reintegračních programů před propuštěním a po propuštění, včetně programů zohledňujících gender, věk a zdravotní postižení, které berou v úvahu specifické potřeby osob ve zranitelném postavení a jsou zaměřeny na zajištění plně podporovaného přechodu z vězeňských do komunitních služeb a zjednodušeného přístupu k základním potřebám, jako jsou potraviny, oblečení, bydlení, lékařská péče a služby duševního zdraví, jakož i léčba závislostí, a zajištění, aby informace o těchto reintegračních programech byly snadno dostupné;

(d) rozvíjení programů, které poskytují osobám propuštěným z výkonu trestu odnětí svobody nebo podrobeným opatřením bez odnětí svobody průběžný přístup ke komunitním programům odborného a technického vzdělávání a vzdělávacím programům, jež je podpoří v rozvíjení dovedností nezbytných pro dlouhodobou sociální reintegraci, a poskytují potřebnou podporu při zajišťování bezpečné, důstojné a výdělečné práce;

(e) podporu restorativního a rehabilitačního přístupu k sociální reintegraci, například vzděláváním veřejnosti prostřednictvím kampaní proti stigmatizaci a v případech, kdy je to vhodné, mediací mezi obětí a pachatelem a rodinným poradenstvím, a podporu zapojení komunity s náležitým ohledem na ochranu společnosti a jednotlivců;

(f) usnadňování procesů restorativní justice v příslušných fázích systému trestního soudnictví a v komunitě, je-li to vhodné a v souladu s vnitrostátními právními rámci, s cílem pomoci obětem a reintegrovat osoby propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody nebo podrobené opatřením bez odnětí svobody a prosazovat lidská práva a předcházet trestné činnosti a recidivě;

(g) Zavádění, kde je to možné, vhodných alternativ k tradičnímu vězení, včetně malých komunitních vězeňských zařízení (komunitních věznic) a upřednostňování opatření bez odnětí svobody a využívání možností, jako je podmíněné propuštění, propustka do místa bydliště a komunitní programy a služby s cílem usnadnit přechod na svobodu, snížit stigmatizaci a diskriminaci a obnovit vztahy mezi osobami propuštěnými z výkonu trestu odnětí svobody a jejich rodinami a komunitami;

(h) podněcování aktivní účasti soukromého sektoru při podpoře sociální reintegrace a respektování lidských práv osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody nebo podrobeným opatřením bez odnětí svobody poskytováním příležitostí k udržitelnému zaměstnání, jakož i programů sociálního začleňování a programů zaměstnatelnosti, včetně pracovních míst podporujících udržitelný rozvoj;

(i) zajištění odpovídajícího vzdělávání, včetně vzdělávání zohledňujícího trauma u pracovníků v oblasti sociální reintegrace, jako jsou pracovníci orgánů činných v trestním řízení, vězeňské orgány, úředníci podmíněného propuštění a probační úředníci, sociální pracovníci a poskytovatelé zdravotní péče;

(j) podporování a posilování partnerství více zúčastněných stran prostřednictvím podpory koordinace mezi příslušnými vládními orgány na všech úrovních a partnerství veřejného a soukromého sektoru mezi těmito orgány a komunitami;

(k) sdílení osvědčených postupů a výměnu informací o příslušných politikách a programech sociální reintegrace a příslušných partnerstvích veřejného a soukromého sektoru;

5. *zdůrazňuje* přínosy sociální reintegrace pro plné požívání lidských práv pro všechny, zlepšování veřejného zdraví a bezpečnosti, udržitelný rozvoj, prevenci kriminality a právní stát;

6. *vítá* stávající a nově vznikající programy a osvědčené postupy států v oblasti sociální reintegrace, zejména ty, které jsou založeny na přístupu vycházejícím z lidských práv, a vyjadřuje uznání žádostem zainteresovaných států o další pokyny v této otázce;

7. *naléhavě vyzývá* všechny příslušné zúčastněné strany, aby přispívaly k většímu úsilí vlád a mezinárodní spolupráci při navrhování a provádění předpisů, politik a programů sociální reintegrace osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody nebo podrobených opatřením bez odnětí svobody a ke shromažďování, analýze a šíření příslušných údajů, včetně údajů rozčleněných podle etnické příslušnosti, příjmu, pohlaví, věku, rasy, zdravotního postižení, zeměpisné polohy nebo jiných faktorů, o rozsahu, povaze a důsledcích sociální reintegrace těchto osob, o dopadu a účinnosti politik a programů pro boj proti diskriminaci a o jejich schopnosti požívat svá lidská práva;

8. *žádá* Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva, aby vypracoval komplexní studii s praktickými doporučeními o lidských právech a sociální reintegraci osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody a osob podrobených opatřením bez odnětí svobody, s cílem posoudit přínosy dalšího rozvoje hlavních zásad, a to na základě rozsáhlých konzultací s klíčovými zúčastněnými stranami, včetně států, orgánů, agentur, fondů a programů OSN, včetně Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu, smluvních orgánů pro lidská práva, zvláštních postupů Rady pro lidská práva, národních institucí pro lidská práva, obhájců lidských práv, organizací občanské společnosti, akademické obce, organizací trestní justice, osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody s vlastní zkušeností a osob, které se staly obětí trestného činu, a aby předložil studii, přístupnou osobám se zdravotním postižením, včetně přístupného a snadno čitelného formátu, Radě na jejím šedesátém zasedání;

9. *vyzývá* všechny příslušné zúčastněné strany, včetně zvláštních postupů, smluvních orgánů, Úřadu vysokého komisaře a Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu, aby zavedly nebo posílily svou činnost související s podporou, ochranou a dodržováním lidských práv v souvislosti se sociální reintegrací osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody a osob podrobených opatřením bez odnětí svobody;

10. *žádá*, aby byla poskytnuta veškerá potřebná finanční, technická a logistická podpora nezbytná pro provádění této rezoluce;

11. *rozhoduje*, že se bude touto otázkou i nadále zabývat.

46. zasedání
9. října 2024

[Přijato bez hlasování.]